

היחס שלנו למלחמה – שיחה מאת הרב יחיאל יעקובזון שליט"א (מתומלל מתוך הקלטה)

אז הניסיון כולו ברור לחלוטין, כך קיבלנו מרבתינו, ושוב אני מזכיר כך היה במלחמת ששת הימים, כך היה במלחמת יום כיפור, הניסיון הוא ניסיון של בטחון בה, של לתקן את "כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה", זה עיקר הניסיון. אני זוכר שערב מלחמת ששת הימים, אני לא רוצה עכשיו לתאר את זה, העם היה במתח נוראי, אימהות כבר דברו אחת עם השנייה שצריך לשלוח ילדים לחוץ לארץ כדי שישאר זכר למשפחה. אנחנו בנים של דור בוגרי שואה, בוגרי גלויות, אנשים שראו מתוך שלווה עולם מתנפץ ברגע אחד למול העיניים שלהם, זה היה נורא. ושבעות חיכו במתח... הצבא הכין שמונת אלפים ארונות קבורה בשביל הגל הראשון של ההרוגים. ודווקא הרב אברמסקי היה רגוע מאוד, למה הוא היה רגוע? הוא אמר משום שאנשים לא בוטחים בצבא, ומשום שמאוחזים, זה שתי הנקודות. זה היה כל כך מרגיע, שאנחנו, אנחנו הנערים, בכלל לא פחדנו. ואחרי ששת הימים כשהיה רהב יוצא דופן, והיו בטוחים שאנחנו חזקים מכל העולם, התחיל הפחד של גדולי הדור, עד שביום כיפור ראינו כמה הם צדקו, "כוחי ועוצם ידי". וגם ביום כיפור אמר הרב זצ"ל, הקב"ה אמר "עד רדת חומותיך הגבוהות והבצורות אשר אתה בוטח בהם בכל ארצך" (דברים כח), ויחסית זה חסד נורא, כן, המצב הנורא של יום כיפור, אני לא יודע אם משהו מכך יודע מה היה שם בדיוק, היה דיכאון נורא, אלפי קצינים עזבו את הארץ, אנשים ירדו, היה מצב נורא בארץ, והוא עוד אמר שזה חסד גדול, כי התנפץ האליל של צה"ל, ויחד עם זה ברוך ה', הקב"ה שמר עלינו ואנחנו עדיין שורדים. ברור לחלוטין שזה המצב עכשיו.

כל אחד יודה בליבו, אנחנו אמנם אומרים בפה שאנחנו בוטחים בה' ומאמינים בה' והקב"ה מנהל את העולם, אבל יש גם צה"ל נכון? כשאנחנו שומעים איזה סיפור, קוראים בעיתון החרדי איזה סיפור של מבצע של המוסד, הלב קצת מתמלא גאווה, שומעים ממישהו על משהו של השב"כ, וכל השמות המרשימים האלה, זה טוב לנו, למה זה טוב לנו? כי אמנם - בחסדי השם, אבל... אנחנו עושים מעין 'ביטחון בשיתוף': "כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה" - בסייעתא דשמיא, בסייעתא דשמיא - כוחי ועוצם ידי. זה הניסיון! עכשיו הקב"ה עוד פעם מראה לנו בצורה כואבת, אין על מי לסמוך, אין לנו על מי להישען, אלא על אבינו שבשמים! זה כלל הניסיון גם כשמדובר על המצב העכשיו, וגם לטווח הארוך.

אני רוצה להגיד משהו בקשר למצב עכשיו, לפי הניסיון שלנו, מה שהחדיר הכי הרבה את ה"כוחי ועוצם ידי", הדבר העמוק ביותר, זה העיסוק בחדשות! גם בעיתונים החרדיים! אנחנו קוראים כל הזמן, עוסקים בפרטי פרטים של קרה ככה, וקרה ככה, והוא עשה ככה... וזה מחדיר ללב את ההרגשה - זה תלוי בנו, בפוליטיקאים שלנו, בנציגים שלנו, ראש הממשלה אשם, שר הבטחון אשם, זה עשה ככה, זה עשה ככה. אני ממליץ לכם, דרך חיים, איכות חיים נפלאה, רמה רוחנית אמיתית - להפסיק להתעסק, לא לקרוא, לא לשמוע, לא לדעת מה קורה.

יש אשליה, שאם אתה יודע מה קורה, כאילו יש לך שליטה במצב. זה בדיוק הדבר שממנו צריך להיזהר - אין לנו שליטה במצב, הידיעות האלה לא עוזרות שום דבר, רק לשטוף את המוח נגד האמונה שהקב"ה מנהל את העולם. אם יש ידיעות שצריך לדעת מצד דרכי ההשתדלות, זה יגיע אליך גם אם לא תקרא ולא תשמע מאף אחד. אני מאד ממליץ לכל מי שרוצה להרגיש איכות חיים אמיתית, להתנתק מזה ככל האפשר, לדעת שהקב"ה מנהל את העולם, וזה מה שחשוב.

באופן מעשי, אם לא מתפללים, כותב הרמב"ם זה דרך אכזרית! קיבלנו מרבתינו, לא הוד מעלתי קובע, קיבלנו מרבתינו, כך היה

ביקשו ממני, אפילו לחצו עלי להגיד כמה מילים ביחס למצב הנוכחי, אבל לכאורה אין לי מה להוסיף, כל כך הרבה דברים נשמעים, נכתבים, נאמרים, מה יש לי להוסיף? ובכן התשובה היא: באמת אין לי מה להוסיף, ולא באתי להוסיף אלא להפחית, להוריד ולצמצם, כי אם כל הכבוד לכל מי שאמר מה שאמר, כתב מה שכתב, אנחנו לא יכולים לקבל את כל המלל הזה. מה שאני מתכוון להגיד, זה לא מה שנראה 'לעניות דעתי', ככה מקובל היום שאנשים אומרים, לעניות דעתי ומתכוונים לעניות דעתי... יש להם דעת תורה, יש להם ידע איך להבין את כל הדברים, ולנתח... כל הדברים האלה לא שייכים לעולם שלנו, אני יכול להגיד את המעט שקיבלתי מרבתי, המעט הברור, את דעת התורה הברורה, וביחס לשאר הדברים אני ממליץ לא להקשיב, אם אתה לא שומע אישית מגדול הדור, אפילו לא מה שאומרים בשמו, עדיף לא לשמוע.

יש גם מומחים שמבינים למה זה קרה בדיוק ביום הזה ובתאריך הזה - בגלל שהתחיל בין הזמנים, בגלל שלא הצלחנו בתפילות יום כיפור ח"ו, בגלל שלא הצלחנו בשמיני עצרת... אני מצטער, כל הדברים האלה - כך שמעתי - כפירה בכח התפילה, הם שגיאה בהלכה, כי כולנו קיימנו את ההלכות, הם אינם נכונים. כשפרצה מלחמת יום כיפור נאמרו אותם דברים ממש, ה' יכפר בעדנו, והיה כעס גדול - גם הרב אברמסקי זצ"ל, גם הרב שך זצ"ל, גם שמעתי מהמשיג בשיבה, מהראש-ישיבה, כל מי שדיבר, דיבר בחריפות נגד זה, הנוסח שאנחנו קיבלנו מהם שזה חסד ה', וכך צריך להסתכל על זה. בזכות התפילות של יום כיפור הקב"ה גלגל שהמלחמה תפרוץ דווקא ביום כיפור שיש לנו הרבה זכויות ויצטמצם הנזק מאוד. כך צריך להסתכל על זה, הקב"ה זיכה אותנו לעבור את כל הימים הנוראים, לקיים את כל ההלכות, כלל ישראל התעלה כולו בזכותנו, וככל שהמצב נורא ומזעזע, הוא הרבה הרבה פחות גרוע מאשר היה אילוילי הזכויות האלה. כך צריך להסתכל על זה, חד משמעית, ולא בשום דרך אחרת. זה ההערה הראשונה.

הנקודה השנייה היא, חריף אני אומר, באותיות של קידוש לבנה, **אנחנו לא אשמים!** אסור להגיד את הדברים האלה, לא יתכן שאנחנו, שומרי תורה ומצוות, אשמים בנזק שלא רצינו לגרום, כבר שמעתי מהסטיפלער בזמנו, ומעוד, אני לא אזכיר עכשיו את כל השמות, אני רק מודיע ומצהיר, שכל מה שאני אומר זה מה שבררתי היטב, באופן אישי, אצל גדולי הדור הקודם.

אסור לנו להסתכל על זה כמו אשמים, לא יתכן - אמר הסטיפלער - שאדם יהיה אשם כשלא התכוון במזיד לגרום רעה. אם מדברים על האשמה הכללית שלא היינו מושלמים, אז בא נדבר קודם על זה שכל דור שלא נבנה בית המקדש בימיו, כאילו נחרב בימיו, אבל אף אחד לא מייחס לעצמו הרג של אנשים רחמנא ליצלן, צער כאב וסבל, בגלל שהוא לא היה מספיק בסדר, זה מעוות, זה לא נכון, ורוב אלה שאני שומע שאומרים את זה, בעצמם לא מקיימים את זה, הם זורקים על אחרים, אז בואו ננטרל גם את הדברים האלה, לא זה הנושא, יש לפנינו ניסיון, צריך לדעת איך עומדים בו, והניסיון הזה מתחלק כמו כל ניסיון לשני חלקים: איך מתמודדים בשעת הניסיון עצמו, ואיך מתמודדים לטווח הארוך.

כל ניסיון אמור גם לרומם אותנו, לא יתכן שיהיה מצב קשה, נעבור אותו בשלום, ואחר כך נשכח אותו כאילו לא קרה כלום, משהו, משהו זעיר, כחוט השערה, אבל משהו צריך להשתנות, זה כל העניין של ניסיון כמו שרש"י אומר על הפסוק "כי לבעבור נסות אתכם בא האלוקים", כל ניסיון אמור לרומם אותנו, לקדם אותנו, אז יש לנו עכשיו ניסיון להתמודד עם המצב הנוכחי ויש ניסיון לטווח הארוך.

ביום כיפור, כך היה לפני ששת הימים, להגיד שלשה פרקי תהילים, זה מה שתמיד אמרו, ואלה הפרקים שהם קבעו: **פרק צא, פרק קל, ופרק קמב**. זה שלושת הפרקים שאמרו לנו להגיד, ולהגיד אותם, נא לשים לב, החלק החשוב הוא שאנחנו אומרים אותם לא רק בשביל עצמנו, המתפלל על חברו והוא צריך לאותו דבר - הוא נענה תחילה.

הנקודה השנייה היא, שאפילו במלחמות של אחאב כתוב שניצה, בגלל שעם ישראל לא היו דלטורים בניהם, ככה גם אמר הרב לפני ששת הימים. מה שצריך לעשות זה להגיד אותם למען כלל ישראל. כלל ישראל בצרה, שכינה שרויה בצער, שכינה זה משל להנהגה של אמא שצריכה לעשות ניתוח ולכרות לבן שלה אבר כדי להציל אותו, וזה מאוד מצער אותה. אנחנו צריכים להשתתף בצער השכינה, לחשוב על כלל ישראל, אנחנו נתפלל על כלל ישראל. אחרי הפרקי התהלים האלה היינו אומרים את ה"אחינו כל בית ישראל הנתונים בצרה ובשביה..."

צריך להתפלל על כל ישראל הנתונים בצרה ובשביה, גם אלה שבחוץ לארץ, במיוחד להגיד בארצנו הקדושה ובמיוחד בעירנו, יש דין של עניי עירך קודמים, להתפלל על כולם שלא יסבלו, ושהקב"ה ינחם אותם אלה שכבר בצער, ותוך כדי כך מותר לנו לקוות שמתוך שמתפלל על חברו והוא צריך לאותו דבר הוא נענה תחילה. אין הכוונה היא שהוא ירמה את עצמו, הוא יודע שהוא מתפלל על חברו בשביל להיענות את עצמו, אבל העובדה שאדם מסוגל גם בשעת כאב וחרדה ומתח, ולחשוב גם על אחרים, זה מעניק עוצמה רבה מאוד לתפילה שלו.

וגם צריך לדעת לברך את השני מכל הלב, ברכת הדיוט, זה גם שמעתי מרבתינו, שהעניין של "אל תהי ברכת הדיוט קלה בעיניך", זה בא להגיד שגם הברכה שלך לא תהיה קלה בעיניך, לא רק משהו אחר שמברך אותך. המעלה בברכת הדיוט זה המשל שהאדמו"ר מאמשינוב הזקן פעם הביא, אבל כבר שמעתי אותו גם ממקורות אחרים, משל ידוע, שכשאמא רואה את שני הילדים שלה רבים, זה מאוד מצער אותה אין לה צער יותר גדול. כשהם חיים בשלום, טוב לה, כשהיא רואה אח אחד מטפל בשני זה משמח אותה מאוד, זה גורם לה להעניק לשניהם הרבה יותר, אפילו אם היא אמרה לאח הגדול לדאוג לאח הקטן, אפילו אז כשהוא עושה את זה, זה משמח אותה, אבל כשהאח מעצמו דואג לאחיו, זה המצב הכי טוב שיכול להיות, זה הברכה הכי גדולה. זאת אומרת, יש בחינה בברכת הדיוט, יש בה בחינה אחת שהיא יותר גדולה מברכת חכם, שחכם הוא כביכול "אחראי", כביכול הקב"ה מינה אותו לדאוג גם לאחרים, לברך, להתפלל. אבל כשאתה בעצמך אומר למישהו: "יום טוב", "בוקר טוב", "שיהיה לך בהצלחה", "שיהיה לך רפואה שלמה", שאתה אומר את זה מהלב - זה בעצמו ענין גדול מאוד.

אמר לי הג"ר דוב לנדאו, ה' יאריך ימיו בנעימים, לפני לא הרבה זמן, שהיה פעם מישהו שבא לחפץ חיים, והחפץ חיים אמר לו שילך למקווה, זה היה יום שישי, הוא בכה על צרת אשתו והוא אמר לו שילך למקווה ויחפש עד שיהודי אחד יברך אותו מהלב וזה מה שיועיל. אמר לי רב' דוב, העולם אומרים שזה כאילו הענווה של החפץ חיים, ואני אומר לך שזה לא נכון, יש מעלה בברכת הדיוט שהחפץ חיים ראה שהוא לא יכול, ושברכת הדיוט כן יכולה. זה כמו שאמרתי, המעלה של ברכת הדיוט. אז מה שצריך לעשות זה שלושה פרקים שצריך להתפלל על כלל ישראל, פעם ביום לברך את השכן, את מישהו בבית, "שיהיה לך יום טוב", "שהקב"ה יצליח..." משהו קצר, ולהתכוון לזה ולרצות בזה. זה חובתנו בשעה זו.

הנקודה לטווח הארוך היא, לחזק משהו בביטחון, ביטחון אין פירושו להתמודד אם קשים יוצאי דופן, עיקר הביטחון הוא היום היום, מה שקובע באדם את האמונה שהקב"ה מנהל את העולם. הצורה הטובה ביותר זה סוד מאה ברכות, למדנו את זה פעם באחד השיעורים, ודאי שלא ארחיב עכשיו. ברכה אחת ביום בצורה נכונה.

עיקר הברכה זה לא כאילו משהו נימוסי להגיד תודה או להודות במשהו, עיקר הברכה זה להכניס ללב, להטמיע בלב, את האמונה שאין עוד מלבדו, שאנחנו נסמוך עליו! כלומר, כל בן אדם ביום יום שלו סומך על עצמו ועל המציאות, הוא קם בבוקר הוא בטוח שהוא יראה, הוא בטוח שהוא יוכל ללכת לאן שהוא רוצה, הוא בטוח שהוא יודע איך לעשות, והקב"ה לא נמצא בתמונה. בעיקר עבודת הביטחון זה לקחת את הביטחון הזה, בעצמו, ובמציאות ובסביבה, ולהעביר לקב"ה. כך מתבאר לשון חז"ל: "התולה בטחונו בקב"ה", מה הפירוש "התולה בטחונו"? תולה בטחונו זה אחד שכבר יש לו בטחון, רק מפנה אותו אל הקב"ה. כך גם מבארים חז"ל את הפסוק "בטחו אל ה'", מה זה בטחו אל' ה'? כמה פסוקים חוזרים על זה, לבטוח אל' ה' פירושו, לקחת את הבטחון שיש לך ולהפנות לה'.

אז ברכה אחת ביום, עדיף ברכה בבוקר, ברכות השחר שיותר קל לזכור את זה, ואם שוכחים, ברכה אחת ביום, אבל לקבל על עצמנו בלי נדר שזה יכנס לנו לדם, כשאנחנו כל יום מברכים לפחות ברכה אחת וזוכרים את התוכן של הברכה, כשאומרים "ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם" - ברכה שאיננה עם שם ומלכות איננה ברכה, פירושו, שאנחנו מזכירים לעצמנו שהוא מוליך העולם, והוא מנהיג את העולם. דרך משל, אני מברך "רוקע הארץ על המים", אני מזכיר לעצמי, אני בטוח שאני ילך ברחוב והבניינים לא יפלו, ולא יהיה רעש אדמה, ומי התהום לא יעלו ויציפו את העולם כמו שהיה בדור אנוש, למה? כי הקב"ה בכל רגע ורגע - "רוקע הארץ על המים", שום דבר לא קיים במציאות כשלעצמה, רק רצון הקב"ה שמחדש אותה.

אני מברך "פוקח עוורים", ההרגשה של כל אדם, קיבלתי פעם ראייה, אפילו אם הוא מודה שקיבל מהקב"ה, עכשיו אני רואה כרגיל ורק אומר תודה מצד נימוס, זה אי הבנה יסודית בברכה, כשאתה אומר "פוקח עוורים" אתה אומר, בעצם אני עיוור, וברגע הזה הקב"ה נותן לי ראייה, מברכים בבוקר, אז זה יותר מוחשי, אבל העיקרון הוא לכל היום. כשאתה אומר "מלביש ערומים", יש לי בגדים, אני מסודר, יש לי משכורת, יש לי הכנסה, יש לי מלגה, יש לי ת"ת... לא! אתה בעצם מצד עצמך ערום, והקב"ה מלביש אותך.

גם כשמברכים על אוכל, ברכת הנהנין, אתה יכול לקחת גם שם את הדוגמא הזו, אני מברך "ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם בורא פרי העץ", מה אתה אומר? שהוא מלך העולם, זה שיש תפוח בעולם, ושהתפוח הגיע אלי, ושאני בטוח שאני יכול לאכול אותו, ואני בטוח שמערכת העיכול המסובכת והמורכבת שלי, תעכל אותו, ואני יהיה שבע, כל הדברים האלה זה כל הזמן הויה של הקב"ה, זה נקרא בטחון, דברים שאתה סומך על המציאות, להעביר את הבטחון הזה, את האמונה הזאת, את ההסתמכות הזאת, אל הקב"ה.

אז קבלה אחת - ברכה! לקבל על עצמנו לטווח הארוך. ויש את התפילה, ואת הדאגה יותר לבן אדם לחברו. ומעבר לזה, לא להתעסק.

הדרך הרגילה שאדם מתמודד עם חרדות ופחדים זה שהוא מדחיק, שהוא מנסה להתעלם מזה. יש את הדרך הגרועה ביותר שהוא מדחיק על ידי שהוא יתעסק עם הפרטים, והוא מאבד את התמונה הכללית, ויש את הדרך שהוא מדחיק את זה, שהוא בכלל לא חושב. ההדחקות האלה לא מועילות ומשאירות מועקה בלב, כי כאילו הלב יודע שאני מתחכם, אבל כשאדם עושה את מה שצריך, ואז הוא מדחיק - זו ההדחקה הבריאה, זה המנגנון שהקב"ה ברא, זה הדרך להתמודד עם חרדה. לא להיכנס לחרדות, לא לברר פרטים, לא לשמוע אפשרויות אולי יקרה ככה ואולי ככה, לא להתעסק עם שמועות, להתרכז במה שאנחנו רואים, וכל אחד כפי מה שיכול להתחזק. זה כל מה שיש לי מרבתי, ולדעתי - לעניות דעתי, כמו שאמרתי מקודם, זה הדבר היחיד שצריך לדעת, וזה כל מה שצריך לעשות. מעבר לזה, עדיף לא להתעסק. שיהיה לכולנו גאולה שלמה, במהרה בימינו אמן.